

Bijlage 1: Bestuurlijke afspraken Bodem en ondergrond 2023 t/m 2030

We continueren en versterken onze samenwerking

IenW, VNG, IPO en UvW, namens de gezamenlijke overheden (hierna: we), constateren dat de ontwikkelingen op het terrein van bodem en ondergrond¹ het noodzakelijk en gewenst maken om de samenwerking op dit terrein te continueren. Dit in aansluiting op het Convenant Bodem en ondergrond 2016 – 2020 en de afspraken voor de ‘tussenjaren’ 2021 en 2022.

De nieuwe afspraken² worden gemaakt voor de periode 2023 tot en met 2030. We kiezen voor deze periode omdat de grote maatschappelijke opgaven die zich aandienen om continuïteit in de aanpak en stabiliteit en rust in de samenwerking vragen.

Het beschikbare budget voor de afspraken is 69,5 mln. per jaar. Dit bedrag is meerjarig op de IenW-begroting bestemd als bijdrage aan medeoverheden voor bodem en ondergrond, onder voorbehoud van het budgetrecht van het parlement (zie onderdeel 5, financiële kader). Belangrijke doelstelling voor dit budget is uiterlijk in 2030 de bodemverontreinigingsproblematiek te beheersen.

De afspraken, waar we ons bestuurlijk aan committeren, hebben betrekking op:

1. De samenwerkingsagenda bodem en ondergrond;
2. De vervolgaanpak herstelmaatregelen bodem;
3. Kennisontwikkeling en -deling;
4. Robuuste uitvoering;
5. Het financiële kader;
6. Governance, monitoring en evaluatie.

1. De samenwerkingsagenda bodem en ondergrond

We werken samen aan een integraal bodembeleid

Onze doelstelling is te komen tot een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond. Herstel, bescherming en benutting vormen het drieluik van een integrale aanpak. We houden daarbij de ambities en de beschikbare middelen in evenwicht en maken realistische beleidskeuzes. We verbinden landelijk, provinciaal en lokaal beleid en de uitvoering met elkaar door de schakelfunctie ertussen beter te laten werken vanuit het principe van één overheid. We zetten in op het inbedden van bodembeleid in zijn bredere context van het bodem- en watersysteem als sturend principe in de ruimtelijke ordening en het milieubeleid om zo te komen tot een integrale aanpak van de grote maatschappelijke opgaven die voor ons liggen in het fysieke domein.

Afspraken:

1. Om deze doelen te bereiken gaan we werken met een meerjarige adaptieve interbestuurlijke samenwerkingsagenda. Deze geven we gezamenlijk vorm en inhoud en de uitvoering ervan besturen we ook samen. Een plan van aanpak is reeds vastgesteld in het DO op 22 september 2021, en ter kennisname opgenomen in bijlage C.
2. In dat kader maken we nadere afspraken over de betrokkenheid van andere maatschappelijke partners bij de verschillende overlegtafels en over optimalisering van de governance rondom

¹ De bestuurlijke afspraken richten zich op bodem en ondergrond, met op onderdelen ook grondwater(-kwaliteit), daar waar dat een rechtstreekse relatie heeft met bodem en ondergrond. Grondwater in algemene zin valt onder het deel terrein (en de stuurgroep) Water.

² De leerpunten uit de uitgevoerde evaluaties over (aspecten van) het bodembeleid zijn meegenomen in deze nieuwe afspraken. De toezeggingen die de Staatssecretaris naar aanleiding van deze evaluaties aan de Tweede Kamer heeft gedaan zijn meegenomen in deze nieuwe afspraken en worden ook meegenomen in de verdere uitwerking van deze afspraken.

deze overlegtafels.

3. We streven er naar de interbestuurlijke samenwerkingsagenda begin 2023 vast te stellen.

2. De vervolgaanpak herstelmaatregelen bodem

We zetten in op herstel waar nodig

Sinds de jaren '80 is in Nederland met succes gewerkt aan de aanpak van bodem- en grondwaterverontreinigingen. Er zijn veel locaties aangepakt, maar nog steeds ligt er een grote opgave om de kwaliteit van de Nederlandse bodem te herstellen. Ook heeft de praktijk geleerd dat de aanpak van bodem- en grondwaterverontreinigingen een lange adem vergt.

Leidend principe in het herstelbeleid is dat de kosten van de aanpak van verontreinigingen gedragen worden door de veroorzaker of de eigenaar, en dat de aanpak vaak onderdeel is van de (stedelijke) ontwikkeling van een locatie. Deze afspraken richten zich op de overheid als sluitstuk van deze aanpak. De 'bodemmiddelen' zijn reeds beschikbaar voor bestaande en nieuwe bodemopgaven die vanwege humane en ecologische risico's door de lokale overheid opgepakt moeten worden, maar de draagkracht van één bevoegd gezag (ver) overstijgen.

Partijen maken gezamenlijk afspraken over de inzet van deze middelen met als doel de middelen doelmatig aan te wenden voor de meest urgente opgaven. De concrete voorwaarden en eisen worden in een regeling voor een specifieke uitkering uitgewerkt.

De afspraken over herstel gaan over de volgende typen opgaven³:

- A. Afronding bekende (spoed-)opgaven
- B. Buitenproportionele opgaven

Afspraken afronding bekende (spoed-)opgaven

De opgave binnen deze categorie wordt gedefinieerd als de bekende voorraad (spoedlocaties die zijn beschikt onder de Wbb, gebiedsgericht grondwaterbeheer, waterbodems, nazorg).

Ambitie:

1. De hierboven bedoelde resterende opgave wordt zo spoedig mogelijk en zo veel mogelijk voor 2030 afgerond.⁴
2. Alle projecten starten uiterlijk binnen de wettelijke termijn van vier jaar na afgifte van een beschikking 'ernst en spoed'. Dit betekent dat uiterlijk 4 jaar na de dag voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet alle projecten gestart zijn.
3. Streven is in 2027 80 % van de opgaven afgerond te hebben.
4. We monitoren jaarlijks de voortgang interbestuurlijk op basis van de concrete afspraken met elk bevoegd gezag, bedoeld in punt 6.⁵

³ Daarnaast zijn er de zogenaamde 'oude afspraken'. Deze vormen geen onderdeel van deze bestuurlijke afspraken, maar vormen wel onderdeel van de begroting van IenW voor bodembeleid.

⁴ In uitzonderingsituaties kan de aanpak doorlopen tot na 2030, bijvoorbeeld bij langlopende grondwatersaneringen, IBC en nazorg.

⁵ Deze monitoring maakt tevens inzichtelijk welke locaties beschikt zijn tijdens de eerdere bodemconvenanten (periode 2010 tot 2020) én daarna.

Werkwijze en financiering:

5. Per jaar is in beginsel €17,5 mln. beschikbaar voor deze categorie opgaven.
6. IenW is voornemens om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk voor 1 januari 2024, met elk (Wet bodembescherming) bevoegd gezag afspraken te maken over de aanpak van de resterende bekende opgave, de prioritering en planning voor afronding ervan, de kosten en de benodigde financiering⁶. Hierbij gelden als richtinggevend principes:
 - a. Voor saneringen met beperkte onzekerheden en financiële risico's wordt een vast totaal budget per bevoegd gezag beschikbaar gesteld.
 - b. Voor de saneringen met grote onzekerheden en risico's (gaat soms gepaard met grote omvang) worden vanuit het oogpunt van beheersbaarheid met het verantwoordelijke bevoegd gezag afspraken gemaakt. Deze afspraken gaan over het beschikbare budget, doelmatige inzet daarvan, het kasritme en de omgang met financiële risico's.
 - c. Risico's en onvoorziën worden zo beperkt mogelijk op voorhand gefinancierd.
7. Om de voortgang niet te belemmeren in de periode dat er nog geen afspraken, bedoeld in punt 6, zijn gemaakt, wordt voor de periode tot 2024 gewerkt met toekenning van voorlopige budgetten bijvoorbeeld in de vorm van voorschotten. Deze budgetten worden vastgesteld op basis van de verhoudingen uit de geïnventariseerde kostenopgave van juni 2021, zoals opgenomen in bijlage 1 van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering Bodem 2022 d.d. 26 april 2022⁷.
8. Het voorgaande wordt geregeld in een regeling specifieke uitkering.

Nazorg:

9. In 2022 is een project gestart om de IBC locaties voor de lange termijn inhoudelijk, administratief en financieel te borgen en (waar mogelijk) te verminderen. Aanvullend wordt in 2023 een project gestart om risicovolle nazorg voor de lange termijn inhoudelijk, administratief en financieel te borgen en (waar mogelijk) te verminderen.⁸
10. Uiterlijk in 2024 is gezamenlijk bepaald wat verstaan wordt onder risicovolle nazorglocaties (waaronder IBC) en zijn deze goed in beeld.

Buitenproportionele opgaven

Zoals hiervoor staat is het leidend principe in het herstelbeleid dat de kosten van de aanpak van verontreinigingen gedragen worden door de veroorzaker of de eigenaar, en dat de aanpak vaak onderdeel is van de (stedelijke) ontwikkeling van een locatie. Naast opgaven die bij het aflopen van het vorige convenant (december 2020) concreet in beeld waren zijn er andere bodemproblemen waarvan de problematiek niet door een lokale overheid alleen gedragen kan worden.

De term 'buitenproportioneel' is hiervoor gekozen om te benadrukken dat het gaat om uitzonderlijke situaties. Het gaat in deze categorie de komende jaren enerzijds om diffuus verspreide verontreinigingen, die dusdanig wijd verspreid zijn dat het praktisch en financieel niet haalbaar is ze volledig aan te pakken, maar ook om meer puntgerichte bronnen met nieuwe typen verontreinigingen zoals PFAS. Dit vraagt om een gecoördineerde aanpak en scherpe beleidskeuzes, zodat het beschikbare budget steeds ingezet wordt voor de meest urgente opgaven. Hetzelfde geldt voor de aanpak van diffuus lood, met als verschil dat over deze opgave meer bekend is omdat het gaat om verontreinigingen die veel langer geleden zijn ontstaan. Daarnaast kunnen lokaal nieuwe buitenproportionele opgaven aan het licht komen, zoals een risicovolle na-inwerkingstreding van de Omgevingswet ontdekte historische verontreiniging die niet door

⁶ Bij het maken van afspraken over de resterende opgave wordt rekening gehouden met ontvangen middelen, bijvoorbeeld uit de SPUK in 2022.

⁷ Het voornemen is om steeds de meest actuele kostenopgave te gebruiken, zodat de financiering hierop aansluit. In 2023 kan deze verhouding dus op basis van de monitoringsgegevens van 2022 worden geactualiseerd, na instemming van het DO-bodem.

⁸ Middelen die voor de afbouw van IBC-maatregelen en nazorg beschikbaar gesteld worden, lopen via het budget voor de 'oude afspraken' (SPUK). De 'oude afspraken' maken geen onderdeel uit van de bestuurlijke afspraken en betreffen o.a. individuele afspraken tussen het Ministerie van IenW en specifieke decentrale overheden, waarbij het ministerie verantwoordelijk is voor het budget.

de eigenaar kan worden gesaneerd, of onverwachte lekkage bij een stortplaats waarvan een gemeente of provincie beheerder is. Ook voor dit type opgave kan budget beschikbaar worden gesteld indien voldaan wordt aan onderstaande criteria.

Afspraken buitenproportionele opgaven:

Afbakening:

1. De volgende algemene criteria, die nader uitgewerkt worden in een SPUK, gelden voor buitenproportionele opgaven:
 - a. Noodzaak: door bevoegd gezag wordt aangetoond dat er sprake is van: onaanvaardbare risico's voor mens, ecologie en/of verspreiding naar grondwater bij huidig gebruik en/of dreigende stagnatie van maatschappelijk noodzakelijke ontwikkelingen, én:
 - b. Door bevoegd gezag wordt aangetoond dat het juridisch instrumentarium voor kostenverhaal adequaat is ingezet en de mogelijkheden van bijdragen door derden (zoals ontwikkelaars) zijn benut, én
 - c. De aanpak vraagt buitenproportionele financiële middelen van bevoegd gezag, én:
 - d. De opgave valt niet onder ander budget (zoals de bekende opgaven zoals hierboven beschreven bekende (spoed)opgaven of oude afspraken).

De opgaven die voldoen aan de hiervoor genoemde cumulatieve criteria kunnen worden onderscheiden in de volgende twee categorieën:

- A. Bodemopgaven die gecoördineerd aangepakt moeten worden.

Toelichting: gaat om opgaven die zich op veel plaatsen voordoen (zoals PFAS en diffuus lood) en vragen om een gecoördineerde aanpak van betrokken overheden en politiek-bestuurlijke prioritering.

- B. Andere ernstige lokale verontreinigingssituaties

Toelichting: vaste categorie die zich lokaal altijd voordoet, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze categorie is op voorhand niet goed te voorspellen. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan een onverwachte lekkage bij een voormalige stortplaats of een nieuw ontdekte historische verontreiniging met risico's voor de volksgezondheid na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Werkwijze en financiering

2. Betrokken overheden maken gezamenlijk een afweging over de inzet van het budget voor buitenproportionele opgaven en de verdeling over de twee bovenstaande categorieën. De criteria hiervoor worden gezamenlijk vastgesteld, met als doel de beschikbare middelen voor de meest urgente situaties aan te wenden. Een locatie met actuele risico's voor mens, ecologie of verspreiding van de verontreiniging wordt gezien als een 'urgente situatie' en leidt tot het met voorrang beschikbaar stellen van middelen. Ook voor deze categorie geldt dat getoetst wordt aan de algemene criteria, die in de basis hetzelfde zijn als de criteria die bij eerdere afspraken zijn gehanteerd voor afspraken over spoedlocaties.

3. Voor de eerste (gecoördineerde) categorie maken we telkens voor een periode van drie jaar (m.u.v. de eerste periode, die loopt van 2023 t/m 2024) afspraken welke specifieke criteria gelden voor de toekenning van middelen, welke kaders hiervoor gelden en hoeveel budget per opgave beschikbaar is. Hierbij maken we scherpe beleidskeuzes omdat de beschikbare middelen begrensd zijn en we de grootste problemen met voorrang willen aanpakken.
4. De uitkomsten van onderdeel 2 en 3 worden uitgewerkt in een regeling specifieke uitkering (SPUK).
5. De beoordeling van aanvragen en advisering over het uitkeren van middelen wordt belegd bij een organisatie of orgaan onder verantwoordelijkheid van de minister, die/dat voorzien is van de benodigde inhoudelijke expertise en voldoende capaciteit. Beoordeling en advisering zal gebeuren op basis van de onder 4 bedoelde regeling.
6. Elke drie jaar (m.u.v. na de eerste periode, dan na twee jaar) wordt de aanpak door partijen gemeenschappelijk geëvalueerd. Jaarlijks wordt aan het Bestuurlijk Overleg Bodem gerapporteerd en nieuwe inzichten kunnen aanleiding geven tot bijstelling van de afspraken.

Voor de eerste periode van 2 jaar, 2023 t/m 2024, worden de volgende afspraken gemaakt:

7. Voor het totaal van de twee bovenstaande categorieën opgaven is een bedrag van in beginsel €33 mln. per jaar beschikbaar.
8. De verdeling over de twee categorieën opgaven wordt uiterlijk begin 2023 bepaald en voorgelegd aan het Directeurenoverleg Bodem op basis van nadere scherpe beleidskeuzes in relatie tot het beschikbare budget.
9. De aanpak van PFAS en diffuus lood wordt gecontinueerd en gecoördineerd door betrokken overheden. In dat kader worden afspraken gemaakt over prioritering en het ontwikkelen van de meest doelmatige en effectieve methoden.

3. Kennisontwikkeling en -deling

We gaan kennis en informatie meer en breder benutten

We zetten in op verdere kennisontwikkeling en –doorwerking omdat dit bijdraagt aan de kwaliteit van het beleid en de uitvoering. De nadruk ligt hierbij op het vanuit de regio's verder opbouwen van een kennis- en informatiestructuur en een goede interactie tussen regionale en nationale kennisstructuren.⁹

Afspraken kennis

1. De zeven regionale pilots die in 2021 gestart zijn worden in 2023 geëvalueerd. Op basis daarvan wordt bepaald of zij worden voortgezet. Deze pilots zetten regionale schakels op voor de uitwisseling van data en kennis over het bodem- en watersysteem. Dit om de opgaven in het gebied te faciliteren en ervan te leren. De geleerde lessen worden gedeeld en gebruikt om de toekomstige vormgeving van de kennisinfrastructuur in te richten.
2. Voor 1 juli 2023 stellen we een visie en strategie op kennis en kennisinfrastructuur vast en werken die uit in een programmaplan kennis 2023 – 2030. De visie en strategie wordt ontwikkeld langs de lijnen:
 - a. Het doel: wat willen we bereiken

⁹ Met deze afspraken wordt ook invulling gegeven aan de aanbeveling in de beleidsdoorlichting artikel -13 Bodem en ondergrond om in de aanloop van de komst van de Omgevingswet te werken aan doorwerking van specialistische kennis bij decentrale overheden

- b. De inhoud: scope en typen kennis
 - c. De infrastructuur: wat doen we landelijk, wat lokaal en regionaal? Hoe krijgt interactie tussen lokale, regionale en landelijke structuren vorm? Wat is de rol van kennisinstellingen en omgevingsdiensten?
 - d. De financiering: structureel en incidenteel.
3. Op basis van de visie en het bijbehorende programmaplan worden voor 1 juli 2023 voor de periode vanaf 2024 afspraken gemaakt over de omvang van het meerjarig budget voor kennis, kennisontwikkeling en kennisinfrastructuur.
 4. Voor 2023 is € 5 mln. beschikbaar voor het opnemen van bodemkwaliteitsgegevens in de Basisregistratie Ondergrond (BRO).
 5. Voor de periode vóór vaststelling en implementatie van de nieuwe visie (2023) is € 1 mln. beschikbaar voor vormen van kennisontwikkeling en -doorwerking.

4. Robuuste uitvoering

We waarborgen met rijksbijdragen een robuuste uitvoering

Om een robuuste uitvoering van de bodemtaken te waarborgen zijn al langer Rijksbijdragen beschikbaar; voor de provincies en 29 gemeenten in het kader van de Wet bodembescherming en voor alle gemeenten in het kader van het Besluit bodemkwaliteit.

Afspraken:

1. We hebben de intentie dat de huidige Rijksbijdragen in de huidige omvang t/m 2030 kunnen worden gecontinueerd, met inachtneming van de begrotingsregels. Het betreft:
 - a. De huidige Algemene Uitkering ad € 14,8 mln. per jaar (prijspeil 2008) ten behoeve van uitvoering van de wettelijke taken Wbb;
 - b. De huidige Algemene Uitkering cluster Fysiek Milieu voor alle gemeenten, ad € 10,7 mln. per jaar ten behoeve van de uitvoering van de wettelijke taken Bbk; en
 - c. De huidige IenW middelen ad € 10,0 mln. per jaar ten behoeve van de uitvoering van de wettelijke taken Wbb.
2. 323 gemeenten worden bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet bevoegd gezag voor een deel van de bodemtaken die nu nog bij de provincies liggen. Dit zijn grotendeels taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) die op grond van een AMvB verplicht worden uitgevoerd door Omgevingsdiensten. We hebben afgesproken dat de provincies¹⁰ en de 29 gemeenten die al bevoegd gezag Wbb zijn hun financiële bijdragen in 2023 continueren aan de Omgevingsdiensten, zoals zij die ontvangen uit de hier boven bedoelde Rijksbijdragen.
3. Daarnaast wordt met monitoring gestart om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke inzet, opdracht en uitgaven voor de VTH-bodemtaken. Voor de afspraken hierover verwijzen we naar de bijlage D (monitoringafspraken) en hoofdstuk 6 van deze afspraken.

¹⁰ De provincies zijn niet verantwoordelijk voor de financiering van eventuele tekorten op de taakuitvoering voor de G323.

5. Het financiële kader

We hanteren een financieel kader om te sturen op doelmatige inzet van de beschikbare middelen

Iedere drie jaar evalueren we de voortgang en maken we nadere afspraken over de inzet van de beschikbare middelen voor bodem en ondergrond, binnen het financiële kader van de IenW-begroting. Hiervoor gebruiken we actuele cijfers en prognoses die volgen uit de monitoring. Zo kunnen we flexibel inspelen op urgentie en belang van doelen die in de tijd kunnen veranderen en zorgen we steeds voor de meest doelmatige inzet van de middelen. Voor de periode 2023 t/m 2024 is deze afspraak in de voorliggende onderdelen al uitgewerkt.

Afspraken:

Voor de uitvoering van de bestuurlijke afspraken is het volgende financieel kader leidend:

1. Er is een budget beschikbaar van € 69,5 mln per jaar.¹¹ Dit budget is onder voorbehoud van het budgetrecht van het parlement. Het parlement heeft bij iedere begroting het recht om niet juridisch verplichte uitgaven te amenderen. In de begrotingssystematiek worden ramingen vijf jaar vooruit voorgelegd aan het parlement. Dit wordt bekrachtigd door de Eerste en Tweede Kamer in de reguliere IenW begrotingscyclus. Voor de periode daarna moeten de afspraken gezien worden als een bestuurlijk voornemen.
2. Een indicatieve verdeling als opgenomen in onderstaande tabel; op twee onderdelen is dit een indicatieve verdeling voor de eerste paar jaar en vindt overleg in het Bestuurlijk Overleg Bodem plaats over de daarna liggende jaren (aanvullend op het vorige punt).

Tabel met Indicatieve inzet (zie punt 1 en 2 hierboven) Artikel 13 beschikbare middelen bodem en ondergrond 2023-2030 (8 jaar)

Componenten	Jaarlijkse verdeling conform afspraken (in mln. Euro)	Toelichting
Afronding bekende (spoed) opgaven	17,5	Jaarlijks budget t/m 2030 o.b.v. raming juni 2021. Uitkering middelen met meer precisie een maatwerkarrangementen per bevoegd gezag Wbb. Met overgangsperiode tot 2024 en ruimte in centrale budget voor risico's en tegenvallers.
Buitenproportionele opgaven	33	Jaarlijks budget t/m 2030. De nieuwe bevoegde gezagen (G323) kunnen, na inwerkingtreding Omgevingswet, ook een beroep op deze middelen doen.
Kennis, onderzoek en informatiebeheer	6	Budget voor 2023 (5 miljoen voor BRO en 1 mln. voor overige kennisontwikkeling en -doorwerking). Daarna meerjarige afspraken over budget o.b.v. te ontwikkelen visie op kennisinfrastructuur.
Apparaatskosten	10	Jaarlijks budget. Betreft continueren 10 mln. apparaatskosten IenW.
Kwaliteit-, efficiëntie- en effectiviteits-impuls voor de uitvoering en monitoring	3	Budget voor 2023, 2024 en 2025 voor een kwaliteit-, efficiëntie- en effectiviteits-impuls en onderstaande monitoring.
Totaal	69,5	

De bovenstaande verdeelsleutel wordt jaarlijks geüpdatet.

¹¹ Partijen realiseren zich dat het totale budget voor bodem en ondergrond op de begroting van IenW hoger is. Op de overige middelen rusten juridische verplichtingen of zijn andere bestuurlijke afspraken gemaakt.

6. Governance, monitoring en evaluatie

Een nieuwe structuur voor overleg tussen mede-overheden voor bodem en ondergrond

Sinds 2019 overleggen we bestuurlijk in het Bestuurlijk Overleg Bodem (BO) en topambtelijk in het Directeurenoverleg Bodem (DO) over onze gezamenlijke opgaven op bodem en ondergrond. Recent is de structuur en de werkwijze herzien en is een Ambtelijk Overleg Bodem (AO) ingesteld. Zie bijlage E voor informatie over de herziene overlegstructuur.

Afspraken:

Met betrekking tot governance spreken wij de volgende zaken af:

1. Wij werken in 2023 en verder volgens de nieuwe overlegstructuur zoals hierboven geschetst, waarbij het AO de strategische agenda van het DO en BO bewaakt en voedt. De agenda van het DO en BO omvat alle bodem- en ondergrondonderwerpen in de breedte, is minder op de actualiteit gericht en meer op strategisch niveau.
2. Het AO heeft een zeker mandaat om te bepalen welke onderwerpen zij zelfstandig kan afhandelen en welke door moeten naar het DO en BO. In het AO wordt een voorstel aan het DO uitgewerkt voor het mandaat van het AO.
3. Het AO fungeert ook als loket voor vragen bij stakeholders die verschillende overheden aangaan en zorgt voor de verbinding met lopende programma's en ad hoc werkgroepen.
4. Het nieuwe AO, DO en BO heeft een permanent karakter en is daarmee onafhankelijk van de looptijd van convenanten en programma's.

Monitoring¹² en evaluatie

Bij het maken van de bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond is duidelijk geworden dat de verschillende overheden te weinig inzicht hebben op het volume aan budgetten wat de omgevingsdiensten (OD's) hebben voor het uitvoeren van de VTH taken bodem¹³. Hierdoor kan geen onderbouwde inschatting gemaakt worden wat het effect zal zijn van het feit dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet de g323 geen apart budget voor hun bodemtaken gaan krijgen. De voorgestelde manier om hiermee om te gaan is om de afspraken voor de apparaatskostenvergoeding van 2022 de komende jaren voort te zetten. Daarbij is het nodig om de situatie te gaan monitoren. De monitoring zal niet direct het inzicht opleveren of gemeenten genooddaakt zijn om in hun opdrachtverlening verdringingsreeksen toe te passen. Verwachting is het eerste beeld in de loop van 2023 te hebben.

Afspraken:

Met betrekking tot monitoring en evaluatie spreken wij de volgende zaken af:

5. Wij monitoren de situatie vóór en ná inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarbij we inzicht verkrijgen in de volgende punten:
 - a. Capaciteit/uren van de omgevingsdiensten voor het uitvoeren van VTH-bodemtaken (het eerdergenoemde basistakenpakket);
 - b. Aantal meldingen/controles, inclusief goede kwalitatieve duiding;

¹² Dit betreft een andere monitoring dan de onder deel 2, afspraak 4 van deze bestuurlijke afspraken genoemde monitoring. De in deel 2 genoemde monitoring betreft de voortgang van afronding van bekende (spoed)opgaven. De hier in deel 6 bedoelde monitoring betreft de VTH-taken zoals die door de omgevingsdiensten in opdracht van decentrale overheden worden uitgevoerd.

¹³ Het gaat hier om alle bodemtaken vanuit zowel de Wet milieubeheer als de Wet bodembescherming, vanaf 2023 Omgevingswet (incl. overgangsrecht) opgedragen aan provincies en gemeenten.

- c. Effect van de uitvoering van VTH-taken op naleefgedrag van partijen en kwaliteit van de bodem;

Het effect van de bovengenoemde kwaliteit-, efficiëntie- en effectiviteitsimpuls wordt daarbij meegenomen.

6. Om de benodigde input te verzamelen, legt het AO deze vragen neer bij de vakgroep bodem en ondergrond van OmgevingsdienstNL en stelt zij een werkgroep samen, bestaande uit specialisten van omgevingsdiensten, gemeenten en provincies.
7. De monitoring vindt zoveel mogelijk plaats op basis van beschikbare gegevens. Het benodigde budget voor rapportage en samenvoeging van signalen uit de regio's wordt beschikbaar gesteld uit bovengenoemd budget voor 'kwaliteit en efficiëntie-impuls en monitoring'. De benodigde ureninzet van decentrale overheden en omgevingsdiensten wordt door henzelf opgebracht binnen de beschikbare financiële kaders.
8. Rapportage van het beeld dat ontstaat op basis van de monitoring vindt plaats aan het Directeurenoverleg Bodem.

Ten slotte

Met deze afspraken leggen we een belangrijke basis voor een goede samenwerking tussen de vier overheden in de uitvoering van het bodembeleid voor de komende jaren en voor vernieuwing en integrale aanpak van dit beleid, gericht op herstel, bescherming en vooral duurzame benutting van bodem en ondergrond.